

FORSLAG NR. 179 – Innstilling nr. 102

Vedtatt av landsmøtet

Vårt forhold til Europa

Norge er et lite land. Vi er helt avhengig av handel med utlandet. Vår desidert viktigste handelspartner er EU. Handelen med EU er regulert gjennom EØS-avtalen. Handelsavtaledelen av EØS-avtalen gir oss forutsigbare vilkår for vår handel med EU og har tjent oss godt økonomisk.

Norge har både offensive og defensive handelsinteresser overfor EU.

Disse må ivaretas slik at vi verner om norske arbeidsplasser og sikrer sosiale og faglige rettigheter.

Et åpent arbeidsmarked setter arbeidstakerrettigheter under press.

Det har oppstått konflikter rundt forholdet mellom nasjonale arbeidslivsreguleringer og EU/EØS-retten, særlig etter at de tidligere øst-europeiske landene kom inn i EU på begynnelsen av 2000-tallet. Disse konfliktene knytter seg særlig til EUs krav om at det ikke skal være restriksjoner på den frie bevegelsen over landegrensene av varer, kapital, personer og tjenester, og bedrifters etableringsrett. Konfliktene har oppstått til tross for at arbeidslivspolitikken i hovedsak bestemmes av medlemsstatene selv. EU har ikke myndighet til å regulere saker som lønnsforhold, streik og organisering, men har satt noen felles minstestandarder på blant annet arbeidsmiljø og arbeidsvilkår. En tydeligere nasjonal politikk kan dempe disse konfliktene.

Høyresiden dytter EU foran seg. Etter åtte år med borgerlig regjering ser vi at de ofte henviser til EU og EØS når de innfører høyrepolitikk. De ønsker ikke å benytte seg av det handlingsrommet som er i EØS-avtalen. Vi kunne hatt et langt strengere regelverk enn det vi har i bekjempelsen av sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Vi har derfor store forventninger til den nye regjeringen på dette området.

Handlingsrommet i EØS-avtalen må brukes. Norge må ha en mer offensiv holdning til praktiseringen av EØS-regelverket. Praksis fra andre EU/EØS-land har vist at det nasjonale handlingsrommet er større enn hva vi har praktisert i Norge. Dersom dette likevel ikke skulle være tilstrekkelig for å sikre grunnleggende rettigheter til arbeidstakere i Norge som f.eks. streikeretten, kollektiv forhandlingsrett og nasjonal lønnsdannelse, må reservasjonsretten brukes.

Europa er i endring. Storbritannia har meldt seg ut av EU og har dermed ikke lenger innflytelse over EUs politikk. I svært mange tilfeller er det britene som har stoppet reguleringer til fordel for vanlige arbeidsfolk. Etter at Storbritannia meldte seg ut, har det kommet flere initiativ til mer regulering av arbeidstakerrettigheter, f.eks. strengere regler for å unngå sosial dumping i transportnæringen.

Storbritannias utmeldelse har konsekvenser for Norge. Vi fikk relativt raskt på plass en handelsavtale med Storbritannia, som er akseptabel for våre næringer. Samtidig vil både importører og eksportører merke at vareflyten mellom våre to land blir mer komplisert. Norske arbeidstakere som ønsker å jobbe i Storbritannias må nå gjennom en krevende og kostbar prosess får å få arbeids- og oppholdstillatelse. En annen konsekvens av Storbritannias utmeldelse kan være at vi kommer i skvis mellom interessene til EU og Storbritannia, f.eks. på fisk. Det blir viktig for norsk fagbevegelse å følge utviklingen i det bilaterale forholdet til Storbritannia, som er et viktig marked for Norge, ikke minst på fisk.

Norge må si nei til minstelønn. Direktivet om minste lønn er ikke ferdigbehandlet i EU og det er heller ikke vurdert om det er EØS-relevant. Europeisk fagbevegelse har presset på for at EU skal innføre minstelønn, noe nordisk fagbevegelse har jobbet mot, da vi mener at det er tariffavtalene som skal regulere lønn. Dette viser samtidig hvor sammensatte problemstillingene er. Dette krever at både Norge som stat og fagbevegelsen som politisk kraft må jobbe mer aktivt med EØS-relaterte saker.

Norsk landbruk trenger tollvern. Norges behov for vern av den landbruksbaserte industrien, gjennom f.eks. tollvern på landbruksprodukter, er ikke til hinder for utvikling av handel på andre områder, f.eks. sjømat og fisk.

Handelsavtaler må sikre sysselsetting og industrialisering i Norge.

Norsk sjømatindustri har best mulighet til å vokse med innenlands bearbeiding av ressursene fra havet. Økt bearbeiding av fiskeressursene vil gi muligheter til utvikling av ny industri og verdiskaping på restråstoffet. Bedring av norsk tilgang til EU-markedet med bearbeidede produkter må prioriteres.

EØS-avtalen har stor folkelig oppslutning i Norge. Her er medlemmene i NNN helt på linje med befolkningen, viser NNNs medlemsundersøkelsen fra 2020. En oppsigelse av EØS-avtalen vil føre til en stor usikkerhet knyttet til vår handel og samarbeid med EU. NNN mener derfor at det beste for Norge er å videreutvikle forholdet til EU gjennom EØS-avtalen og andre avtaler. NNN ønsker seg mer kunnskap om handlingsrommet i EØS-avtalen, og en utredning av en mulig handelsavtale med EU, på linje med flere andre forbund i Norge.

NNN krever:

- At reservasjonsretten benyttes mot EØS-direktiv som undergraver faglige rettigheter. Dersom dette ikke er mulig, må man se på alternativer til EØS-avtalen som sikrer disse rettighetene.
- At myndighetene sørger for at handlingsrommet i EØS-avtalen benyttes maksimalt for å ivareta arbeidstakerinteresser og andre interesser av særlig betydning for Norge.
- Videreutvikling av EØS-avtalen med fokus på norsk sysselsetting og arbeidstakerrettigheter.

NNN LANDSMØTE 2021

- At arbeidstakerrettigheter og norsk sysselsetting skal prioriteres i utviklingen av nye handelsavtaler og revisjon av eksisterende avtaler.
- At fagbevegelsen og norske myndigheter følger utviklingen i det bilaterale forholdet til Storbritannia tett, slik at vi sikrer vår eksport til ett av de viktigste markedene utenfor EU, samtidig som vi opprettholder tollbeskyttelse for landbruksvarer.
- Styrking av tollvernet for å sikre norsk landbruksbasert matproduksjon.
- Forbedret markedsadgang for norsk sjømat til EU.
- At Norge må komme tidligere inn i beslutningsprosessene til EU, slik at vi i større grad får innflytelse i utformingen av EØS-regelverk.